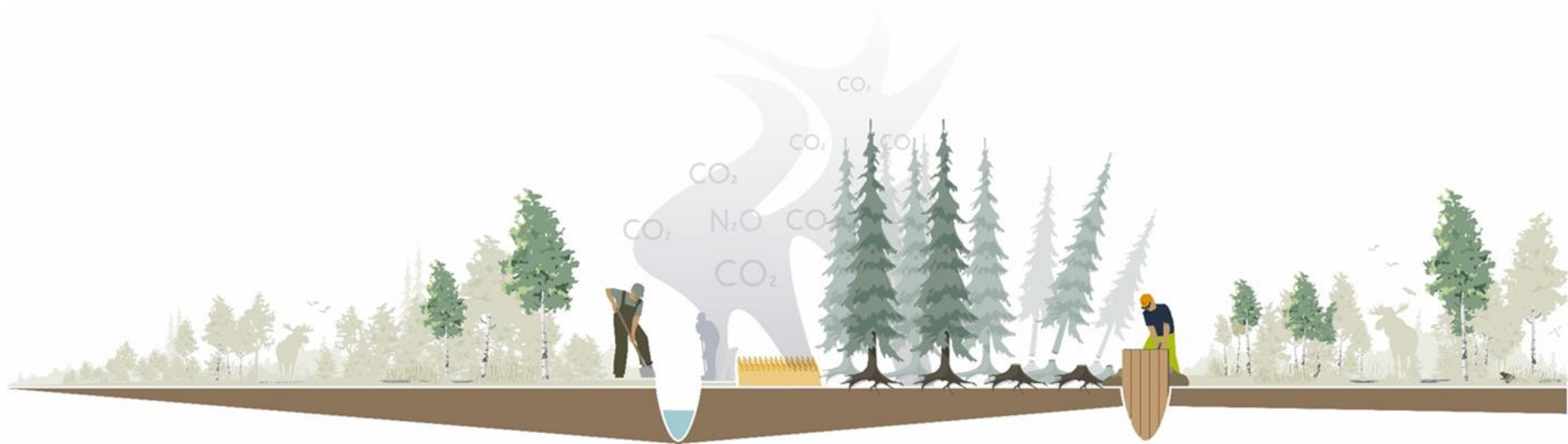

Återvätning

– en viktig insats för klimatet

Kerstin Frid, *Återvätningsplanerare, Skogsstyrelsen*

Bakgrund - Historia

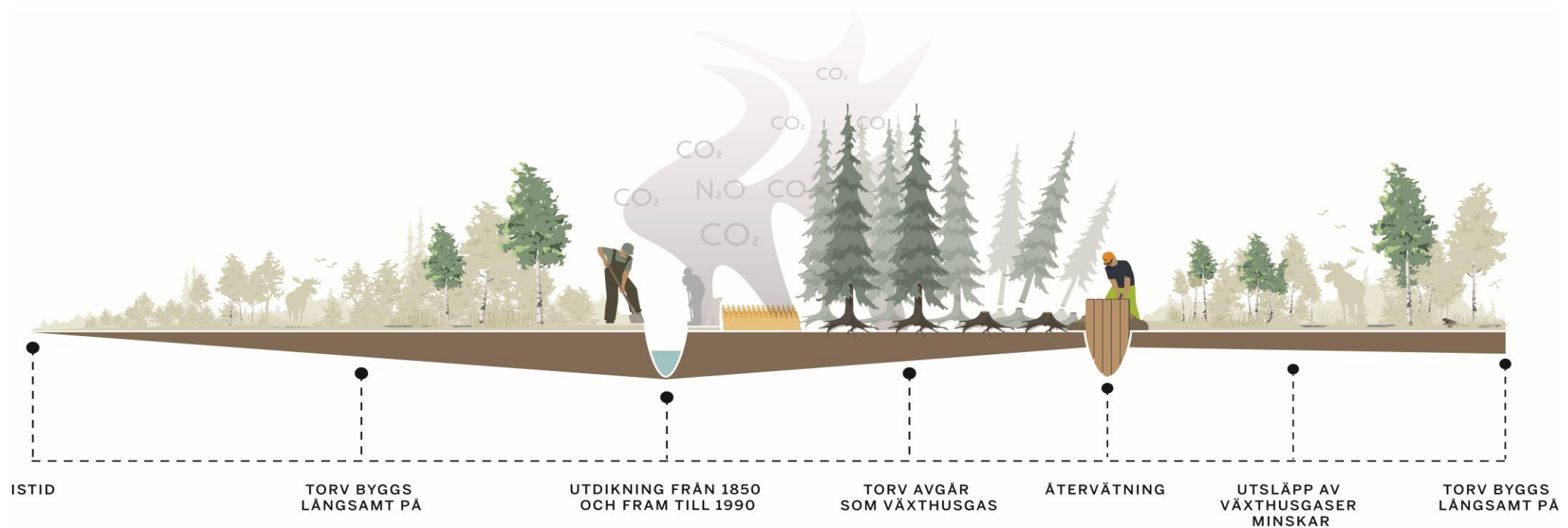
- Mycket torvmark dikades ut under 1800- och 1900-talen
 - Befolkningen växte vilket medförde ökad efterfrågan på jordbruksmark
- Från 1950-talet dikades främst för att öka skogsproduktionen
- Från 1992 minskade skogsdikningen kraftigt pga ändrad lagstiftning
- Förbättrad kunskap över tid om dikningens klimat- och miljöpåverkan

Dikningen fortskrider med hacka, spade och längdmått., 1926 Närke.
Källa: Skogsbibliotekets bildarkiv

Varför återvätning?

- Dikade torvmarker släpper ut växthusgaser
- Dikning gör att syre kommer åt torven som börjar brytas ner och växthusgaser bildas
- Störst utsläpp från bördiga torvmarker i södra halvan av landet
- Mycket små utsläpp från magra torvmarker i norr

Varför Återvätning?

- Pluggning av diken ger ett snabbt resultat:
 - Förhöjd grundvattennivå, strax under marknivå
 - Nerbrytningen av torven minskar och därmed växthusgasutsläppen
- Hög grundvattennivå ger torvtillväxt på längre sikt
- Håller tillbaka den globala uppvärmningen
- Biologiska mångfalden gynnas – många arter är beroende av vatten nära markytan
 - Ex. fladdermöss, groddjur, trollsländor, fåglar
- Viltvård - vattenresurs och foder för små- och storvilt

Foto: Magnus Lindh Skogsstyrelsen

Vad gör då Skogsstyrelsen?

- Intresseanmälningar
 - Webbformulär (Sök på "återvätningsavtal")
 - Telefonsamtal
 - Träffar markägare
 - Träff på torvmark vid avverkningsanmälningar
- Uppsökande verksamhet
 - Skickar brev till markägare
 - Träffar i fält
 - Webinarier
 - Skogseko

SKOGSSTYRELSEN

Senast uppdaterad: 2023-09-29

Anmäla intresse för att återväta dikade torvmarker

Namn*

E-post*

Telefon*

Fastighetsnamn och nummer*

Kommun där fastigheten finns*

Är området dikat?

Ja

Nej

Vet inte

Är det minst 1 hektar torvmark på objektet?

Ja

Nej

Vet inte

Antal hektar som jag vill återväta, cirka

Var på fastigheten finns objektet, ungefär? Skriv till exempel väderstreck eller koordinater

Berörs någon grannfastighet vid en återvätning?

Ja

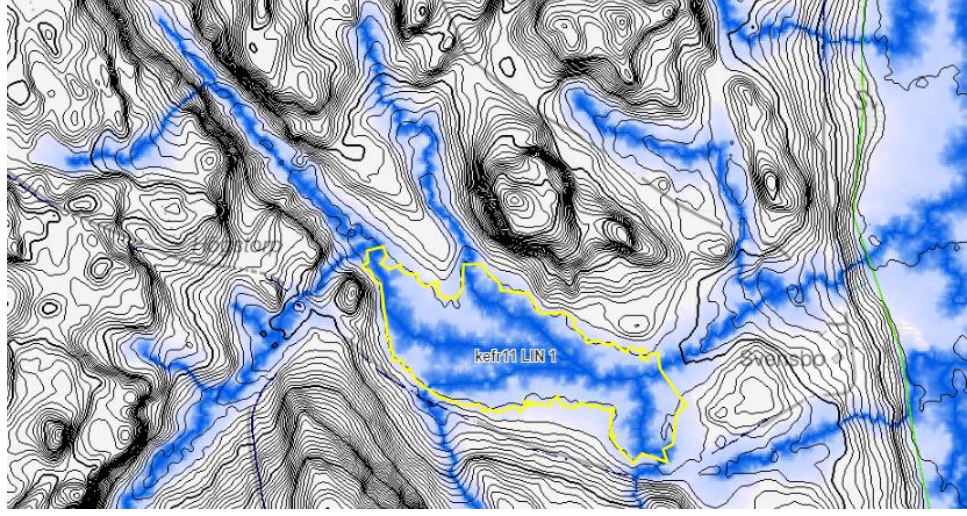
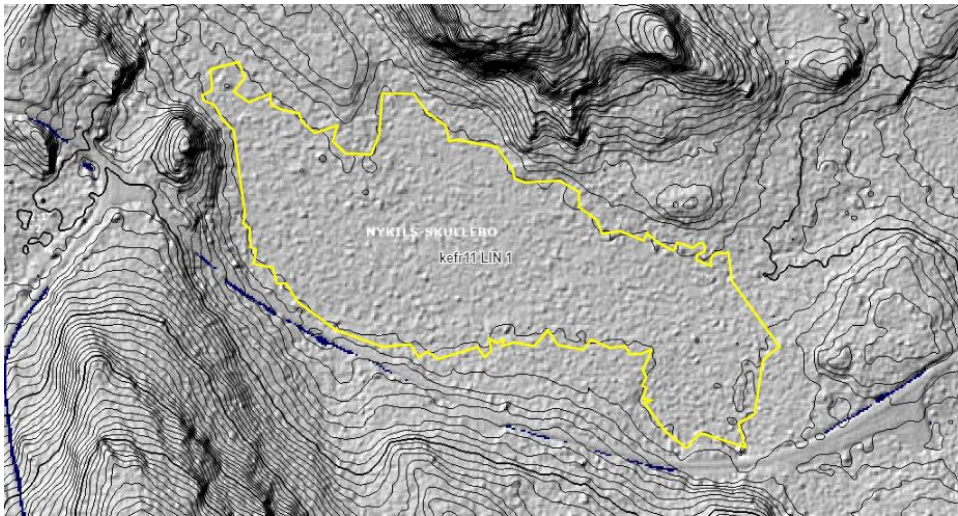
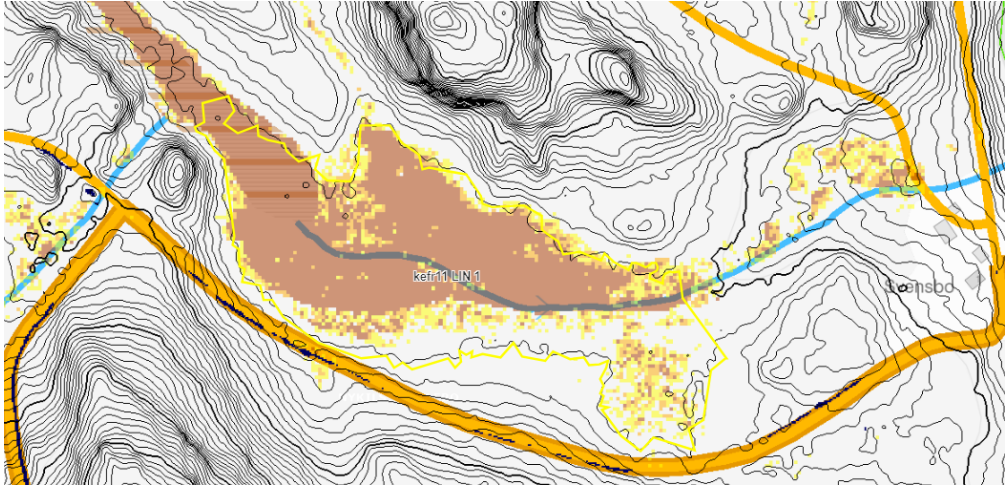
Nej

Vet inte

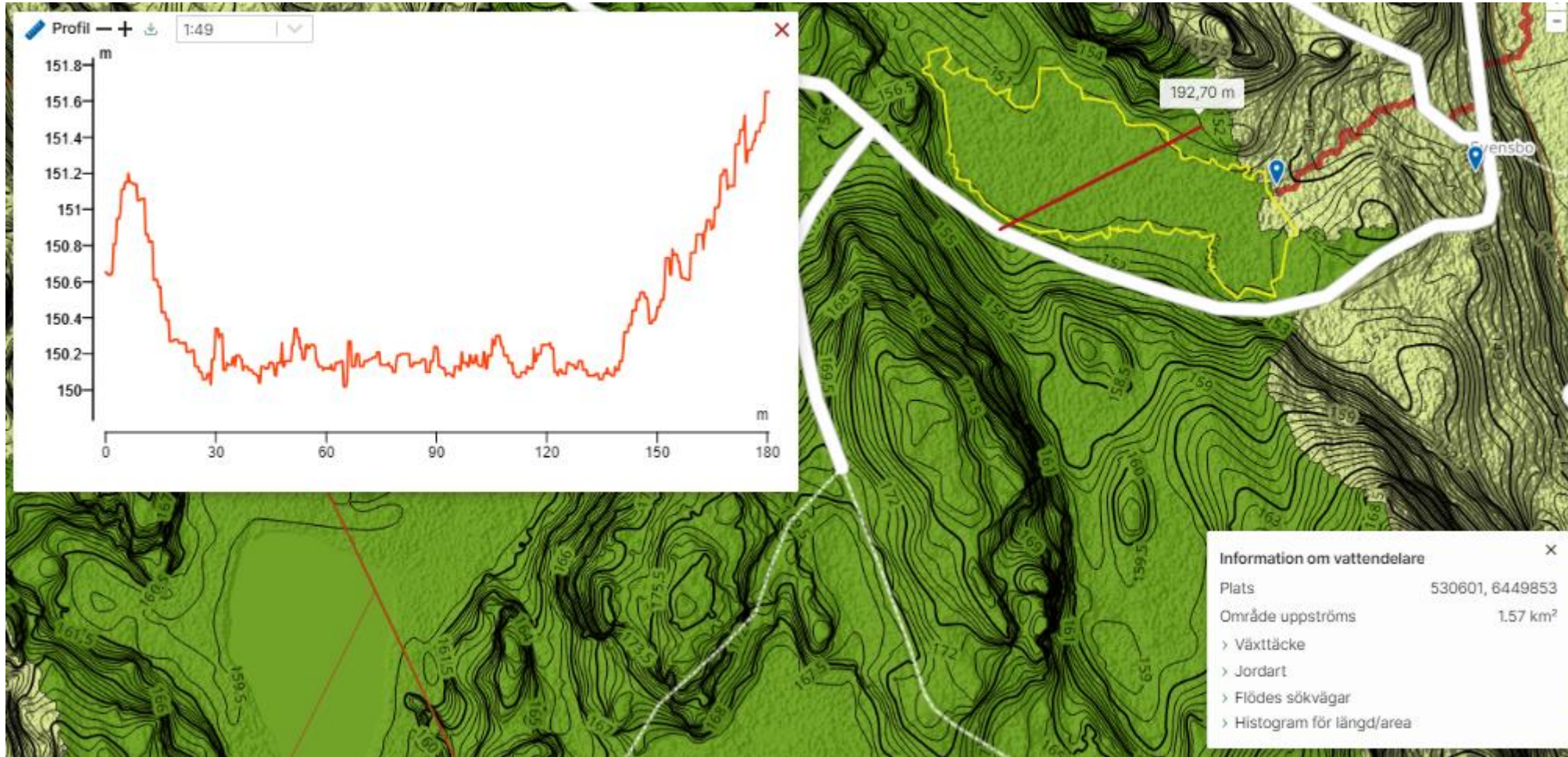
SKICKA

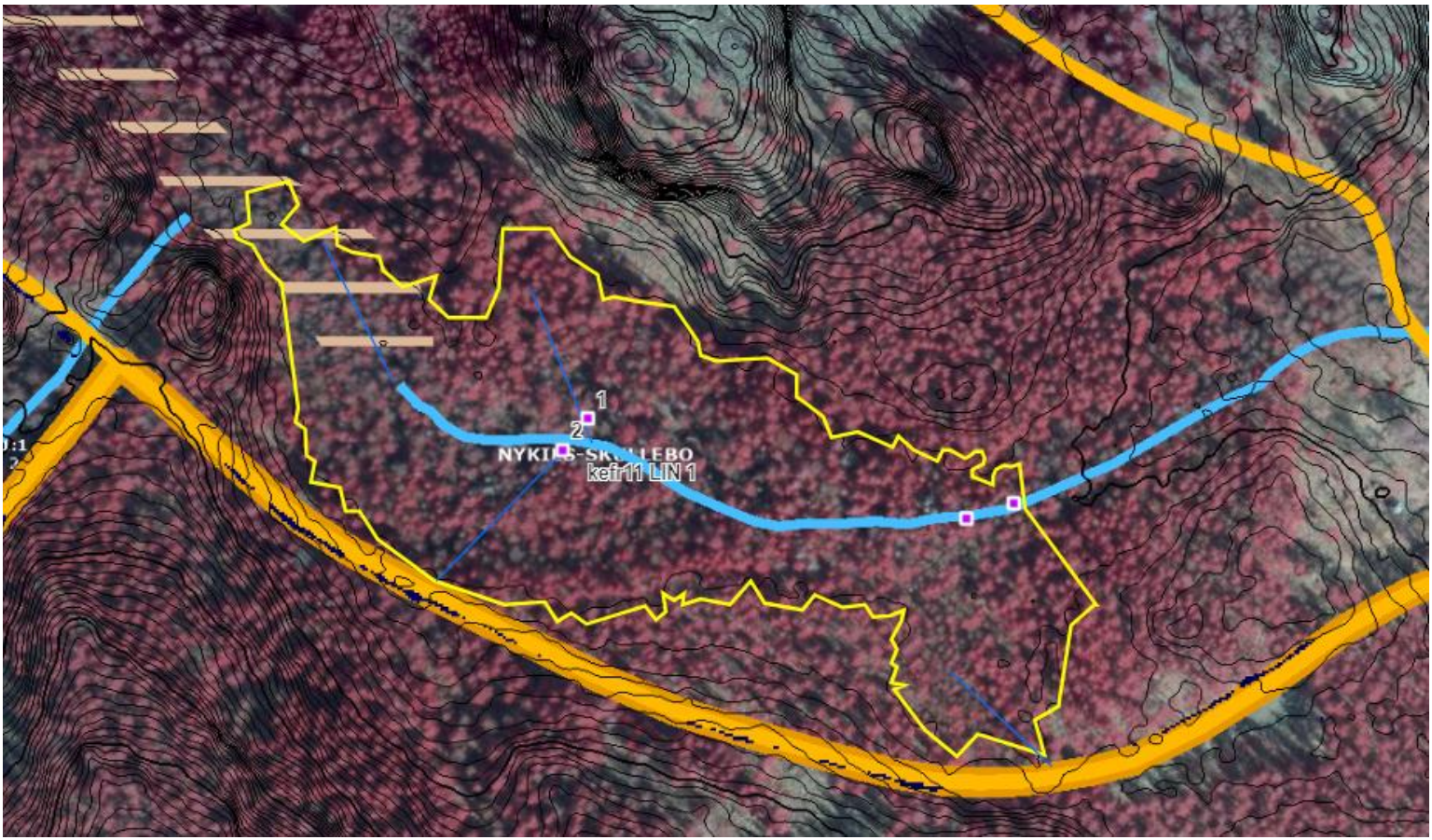
Intresseanmälan

Modelleringsprogram

Fältbesök

Lantmäteriet och Skogsstyrelsen

Foto: Kerstin Frid Skogsstyrelsen

Vad gör Skogsstyrelsen?

Innan avtal

- Tillräckligt med torv över tillräckligt stor areal?
- Skogsmark?
- Dikesfunktion?
- Naturliga avgränsningar, påverkan på grannfastigheter?
- Tillrinningsområdets storlek?
- Markavvattningsföretag?
- Höga naturvärden?
- Fornminnen eller kulturvärden?
- Vägar, ledningar eller annan infrastruktur?
- Bostadshus inom 80 meter?
- Brunnar?
- Sakägare?
- Förorenad mark?

Efter avtal

- Anmälan om vattenverksamhet?
- Utbetalning av ersättning
- Inskrivning hos Lantmäteriet

Pluggning

- Tar fram ett traktdirektiv
- Gör fältplanering
- Kontaktar entreprenör
- Pluggar
- Avsynar
- Slumpmässig uppföljning efter 5 och 10 år

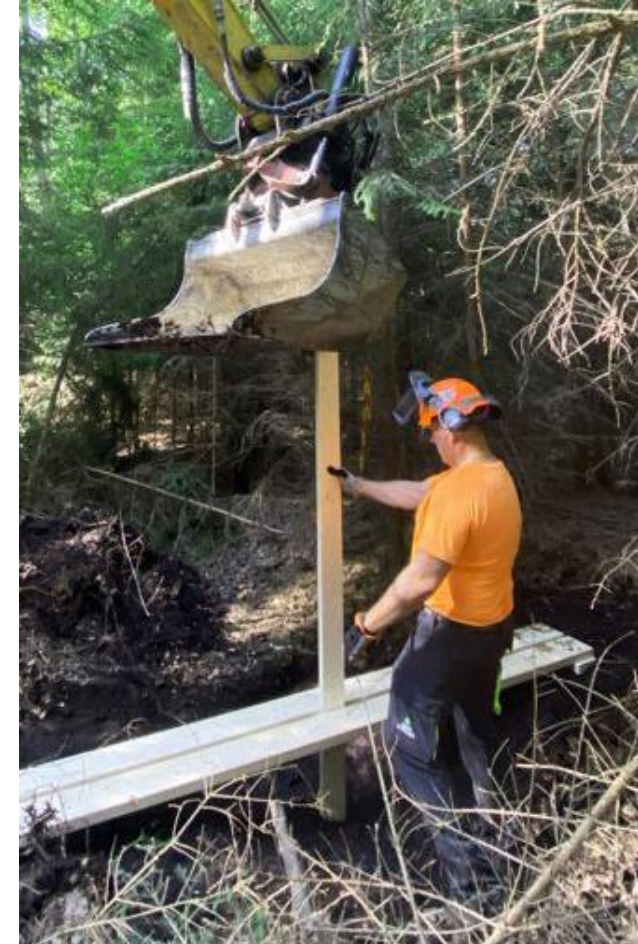

Foto: Mathilda Bertills Skogsstyrelsen

Vad behöver markägaren göra?

- Skicka in en intresseanmälan till Skogsstyrelsen
- Eventuellt avverka skogen
 - Avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen
 - Avverka
- Är marken klassad som jordbruksmark måste markägaren skicka in en anmälan om att ta jordbruksmark ur produktion till Länsstyrelsen
 - 8 månaders handläggningstid
 - Eventuellt begära utträde ur stödsystemet för den mark som tas ur produktion (eventuellt betala tillbaka)

Vilka marker söker vi?

- Dikad före detta åkermark (mossodling)
- Dikad skogsmark med hög bonitet
- Torvdjup minst 30 cm på minst 1 hektar
- Ej ledningar
- Helst inte markavvattningsföretag
- Helst inte för stort avrinningsområde
- Helst inte rätat, naturligt vattendrag

Foto: Magnus Andersson Skogsstyrelsen

Olika bördighetsklasser och deras klimatnytta efter återvätning

Fattigris

Låg klimatnytta
cirka 0-3 ton CO₂e/hektar och år

Blåbär

Medelhög klimatnytta
cirka 2-5 ton CO₂e/hektar och år

Gräs

Hög klimatnytta
cirka 4-7 ton CO₂e/hektar och år

Örter

Mycket hög klimatnytta
cirka 6-16 ton CO₂e/hektar och år

Återvätning – Skogsbruk?

Fortsatt brukande

- Produktion av främst glasbjörk och al
- Lämpligtvis plockhuggning/gallring vid torra eller frusna perioder under året
- Sedvanlig hänsyn vid skogsbruksåtgärder
- Inga körskador som kan påverka vatten /hydrologiska förhållanden

Foto: Michael Ekstrand/Skogsstyrelsen

Skogsvårdslagen gäller - med några undantag

- Avverkningsanmälan
- Generell miljöhänsyn vid avverkning
- Inte mer än 5 kubikmeter färskt, dött barrvirke per hektar. Gäller både tall och gran. (3 m³ inom bekämpningsområde). Dispens?

Undantag

- **5 §** Föryngringsplikt
- **6 §** Föryngringsåtgärder (Markberedning)
- **10 §** Avverkning ska vara ändamålsenlig och främja skogens utveckling (lägsta slutavverkningsålder)

Ersättning per ha 2024

- **Med god dikesfunktion**

BONITET				
Län	Låg bonitet Fattigris	Mellan Blåbärstyp	Hög bonitet Smalbladig/bredbladig gräs	Mycket hög bonitet Lågört/Högört/f.d. jordbruksmark
Västra Götalands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län	3 500 kr	12 250 kr	24 500 kr	31 850 kr
Hallands, Skåne och Blekinge län	5 250 kr	14 000 kr	29 750 kr	38 675 kr

- **Vid återvätning istället för dikesrensning, men ännu ej nytt naturtillstånd, kan B-avtal tecknas.**
 - Ungefär halva ersättningen
 - Ingen pluggning

Maskinell pluggning steg för steg

Skog
till nytta
för alla

En grop
grävs tvärs
över diket.

Snedsågade
spontade brädor
(120 x 28 mm)
slås ner tvärs
över diket - med
spetsen in mot
mitten av diket.

Två guideskenor placeras
tvärs över gropen.

Brädorna i palissaden kapas
till lagom höjd. En sticka i mitten
kan lämnas som "riktpinne".

Torvpluggen täcks
slutligen med vegetation.

Torv packas på
båda sidor av
palissaden, samt
även över (upp
till "riktpinnen")
cirka 70 cm över
marknivå.
Pluggen blir lika
lång som diket
är brett.

